

บทที่ 4

ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรม ความสนใจ และความต้องการในการเปิดรับสื่อของ
คนตาบอดในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปผลลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการ
วิจัยมา มีลักษณะดังต่อไปนี้

ข้อมูลลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ

เพศของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	36	60
หญิง	24	40
รวม	60	100

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 60 คนที่สุ่มมาได้สำหรับทำการวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่
เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนคนตาบอดตามสภาพความเป็นจริงซึ่งมี
สัดส่วนของเพศชายมากกว่าเพศหญิง (อ้างอิงสำนักงานสถิติแห่งชาติ)

อายุ

อายุของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 21 ปี	12	20.0
21-30 ปี	13	21.7
31-40 ปี	13	21.7
41-50 ปี	14	23.3
51 ปีขึ้นไป	8	13.3
รวม	60	100

จากการสุ่มตัวอย่างคนตาบอดจำนวน 60 คนมาจัดแบ่งเป็นแต่ละระดับช่วงอายุได้สัดส่วนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละช่วงอายุค่อนข้างใกล้เคียงกัน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรคนตาบอดในแต่ละช่วงอายุพอๆกัน

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เข้าเรียน	1	1.7
ประถมศึกษา	10	16.7
ม.1-ม.3	6	10.0
ม.4-ม.6	17	28.3
ปวช.หรือ ปวส.	6	10.0
ปริญญาตรี	15	25.0
สูงกว่าปริญญาตรี	5	8.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 3 หากพิจารณาถึงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างพอจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกได้เป็น 2 กลุ่มตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้ คือ

- กลุ่มที่มีจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้มาก คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมปลาย และอุดมศึกษา
- กลุ่มที่มีจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้น้อย คือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษามีการศึกษาในระดับมัธยมต้น สายวิชาชีพ และสูงกว่าปริญญาตรี

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยรวมจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้นั้นก็ยังคงมีการกระจายตัวอยู่ในทุกระดับการศึกษาหลัก คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และเป็นที่น่าสังเกตว่าคนตาบอดที่ใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่จะเป็นคนตาบอดเคยเข้าสู่ระบบการศึกษา เป็นผู้มีความรู้อย่างน้อยก็ในระดับภาคบังคับประถมศึกษา

การฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยฝึกอาชีพ	33	55.0
เคย	27	45.0
รวม	60	100

อาชีพที่เคยได้รับการฝึก	จำนวน
นวด	16
หัตถกรรม	9
งานไม้	5
พนักงานสลับสายโทรศัพท์	4
พยากรณ์ดวงชะตา	3
ดนตรี	1
เกษตร	1
ปศุสัตว์	1
รวม	40

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่าลักษณะประการหนึ่งของคนตาบอดคือ การเข้ารับการฝึกอาชีพ เพราะสำหรับคนตาบอดที่มีข้อจำกัดทางการมองเห็น ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพหลายๆอย่างที่คนทั่วไปสามารถทำได้ คนตาบอดที่ได้รับการศึกษาไม่สูงนัก หรือมาตาบอดภายหลังมักจะหันมาศึกษาในสายอาชีพและเข้ารับการฝึกอาชีพที่คนตาบอดสามารถทำได้ตามศูนย์ฝึกอาชีพหรือมูลนิธิต่างๆ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองต่อไป อย่างไรก็ตามยังมีอาชีพอีกมากมายที่คนตาบอดสามารถฝึกได้หากได้รับการสนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์การเรียน สถานที่ฝึกสอน และที่พักอาศัย และก็ยังมีคนตาบอดอีกมากที่ถึงแม้ไม่ได้เข้ารับการฝึกอาชีพตามศูนย์เหล่านี้ (ดังตารางข้างต้น) แต่ก็สามารถประกอบอาชีพอื่นๆได้อีกมาก ดังจะแสดงไว้ในตารางที่เกี่ยวกับอาชีพของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ทักษะการอ่านเขียนอักษรเบรลล์

กลุ่มตัวอย่างมีทักษะในการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทักษะการอ่านเขียนอักษรเบรลล์

การอ่านเขียนอักษรเบรลล์	จำนวน	ร้อยละ
อ่านเขียนอักษรเบรลล์ได้	57	95.0
อ่านเขียนอักษรเบรลล์ไม่ได้	3	5.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีทักษะในการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ได้ แต่อย่างไรก็ตามจะมีความสามารถในระดับที่แตกต่างกัน ตั้งแต่อ่านเขียนได้คล่องมาก ไปถึงระดับที่ทราบวิธีการอ่านเขียนแต่ทำได้ช้ามากไม่คล่อง ซึ่งทักษะทางด้านนี้ย่อมส่งผลต่อการเปิดรับสื่อบางประเภทโดยเฉพาะที่เป็นสื่ออักษรเบรลล์

สถานภาพสมรส บุคคลที่พักอาศัยร่วมด้วยและสภาพทางการเห็น

สถานภาพสมรส และสภาพทางการเห็นของบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยร่วมด้วย มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรสและสภาพทางการเห็นของบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยร่วมด้วย

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	34	56.7
สมรส	26	43.3
รวม	60	100

บุคคลที่พักอาศัยร่วมด้วย	จำนวน	ร้อยละ
พักอาศัยคนเดียว	10	16.7
พักร่วมกับผู้มีสายตาทปกติ	25	41.7
พักร่วมกับผู้มีควมบกพร่องทางสายตาท	14	23.3
พักร่วมกับผู้มีสายตาทปกติและมีความบกพร่องทางสายตาท	11	18.3
รวม	60	100

บุคคลที่อาศัยร่วมอยู่ด้วย	สายตาทปกติ	มีความบกพร่องทางสายตาท
บิดามารดา	15	1
พี่น้อง	16	2
คู่สมรส	12	12
บุตร	17	2
ญาติ	4	0
เพื่อน	0	9

จากตาราง โดยปกติการอยู่คนเดียวหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการใช้เวลาร่วมกับคนรอบข้าง อาทิ คนในครอบครัว และเพื่อนๆ ย่อมส่งผลต่อการเปิดรับสื่อ หรือความสนใจในการเปิดรับสื่อ ในกรณีของคนตาบอดยังมีข้อที่น่าสังเกตเพิ่มเติมว่าบุคคลที่เขาอาศัยร่วมอยู่ด้วย หรือใช้เวลาด้วยนั้น หากมีสายตาปกติหรือมีความบกพร่องทางสายตาแล้วจะส่งผลต่อการเปิดรับสื่อหรือความสนใจในการเปิดรับสื่อแตกต่างกันไปหรือไม่ อย่างไร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น และส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในครอบครัว และมีอาศัยอยู่กับเพื่อนบ้าง หากเป็นคนในครอบครัวคือ พ่อแม่พี่น้องและบุตร มักจะมีสายตาปกติ แต่หากเป็นคู่สมรสจะมีทั้งที่สายตาปกติและมีความบกพร่องทางสายตาในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน แต่หากอยู่กับเพื่อนมักจะเป็นมีความบกพร่องทางสายตาเช่นเดียวกัน

อาชีพ

อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
หมวด	13	21.7
นักเรียนนักศึกษา	12	20.0
พนักงานสลับสายโทรศัพท์	8	13.3
ครูอาจารย์	6	10.0
จำหน่ายสลากฯ	5	8.3
ธุรกิจส่วนตัว	4	6.7
พยากรณ์ดวงชะตา	2	3.3
ดนตรี	1	1.7
แปลเอกสาร	1	1.7
พนักงานผู้ช่วยในรพ.	1	1.7
เขียนข่าว	1	1.7
ถอดเทป	1	1.7
พนักงานคอมพิวเตอร์	1	1.7
ขายตรง	1	1.7
ที่ปรึกษาองค์กรระหว่างปท.	1	1.7
ไม่ได้ทำงาน	2	3.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 7 คนตาบอดในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ยกเว้นกลุ่มแม่บ้านซึ่งมีบุตรที่ยังต้องดูแล หรือคนที่กำลังฝึกอาชีพอยู่ ดังนั้นจะเห็นว่าคนตาบอดไม่ใช่คนที่เป็นภาระของสังคมเลย แต่เป็นกำลังผลิตส่วนหนึ่งของประเทศด้วยเช่นกัน

อาชีพหลักของคนตาบอดในกรุงเทพฯขณะนี้ คือจำหน่ายสลาก หมวดแผนไทย และโอเปอเรเตอร์ แต่อย่างไรก็ตามอาชีพอื่นๆกำลังมีอัตราที่สูงขึ้น เนื่องจากคนตาบอดมีการศึกษามากขึ้น มีทักษะในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และที่สำคัญคือสังคมยอมรับมากขึ้น

อาชีพเสริม

อาชีพเสริมของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพเสริม

อาชีพเสริม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม	38	63.3
ประกอบอาชีพเสริม	22	36.7
รวม	60	100

อาชีพเสริม	จำนวน
นักเรียน, นักศึกษา	9
** จำหน่ายสลากฯ	7
เล่นดนตรี	3
ครูอาจารย์	2
ขายตรง	1
พยากรณ์ดวงชะตา	1
นวด	1
นักกีฬา	1

จากตารางที่ 8 กลุ่มตัวอย่างเกือบร้อยละ 40 ที่มีอาชีพเสริมอีก 1-2 อาชีพ ทั้งการเรียน กศน. เรียนมหาวิทยาลัยเปิด ฝึกอาชีพต่างๆ ต้องการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และความชำนาญเพิ่มเติมอยู่ตลอด และยังมีกลุ่มคนที่ช่วยทำงานให้กับสมาคมฯหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอดอีกมากมาย คนกลุ่มนี้ถือได้ว่าเป็นคนที่ขยันขันแข็งเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว และต้องการพัฒนาตนเอง และอุทิศเวลาให้กับการทำงานเพื่อสังคมด้วย

ดังนั้นหากคนกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาทั้งในด้านความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่แล้วย่อมเป็นกลุ่มคนที่มีศักยภาพในการช่วยพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาคนกลุ่มนี้ย่อมไม่ใช่เรื่องสูญเปล่าอย่างแน่นอน

วัน-เวลาการทำงาน

ระยะเวลาในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวัน-เวลาในการทำงาน

จำนวนวันทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
5 วันสัปดาห์	25	41.7
6 วันสัปดาห์	7	11.7
7 วันสัปดาห์	21	35.0
ต่ำกว่า 15 วันเดือน	7	11.7
รวม	60	100

เวลาทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
เวลาแน่นอน (ประมาณ 9.00-18.00 น.)	37	61.7
เวลาไม่แน่นอน	23	38.3
รวม	60	100

จากตารางที่ 9 กลุ่มตัวอย่างที่ทำงาน 7 วัน / สัปดาห์ และ ทำงานต่ำกว่า 15 วัน / สัปดาห์ ส่วนใหญ่จะเป็นคนตาบอดที่ประกอบอาชีพอิสระส่วนตัว และอาชีพเสริม อาทิ จำหน่าย สลากฯ นวด พยากรณ์ดวงชะตา ขายตรง ธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างที่มีเวลาในการทำงานไม่แน่นอน สืบเนื่องมาจากลักษณะของงานที่เป็น อาชีพหลักและอาชีพเสริมนั่นเอง อาทิ จำหน่ายสลากฯ ไกลวันสลากออกก็จะออกจำหน่ายจน ดึก หรืออาชีพนวดและพยากรณ์ดวงชะตา ก็ขึ้นกับลูกค้าที่มาใช้บริการ

รายได้

รายได้ของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,001 บาท	21	35.0
5,001-10,000 บาท	14	23.3
10,001-15,000 บาท	13	21.7
15,001-20,000 บาท	4	6.7
20,001-25,000 บาท	2	3.3
มากกว่า 25,001 บาท	6	10.0
รวม	60	100

จากตารางที่ 10 อาชีพจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลนั้น คนตอบจดจำนวนมากที่มีโคเวต่ำสลาภฯ ในจำนวนต่างๆกัน โดยที่คนตอบบางคนจะออกเงินจำหน่ายเอง เป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริม ในขณะที่บางคนจะจำหน่ายต่อให้ผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง เป็นรายได้เสริม

รายได้ของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงสื่อบางประเภท ที่มีราคาค่อนข้างสูง

ความบกพร่องทางสายตา

ความบกพร่องทางสายตาของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะความบกพร่องทางสายตา

ความบกพร่องทางสายตา	จำนวน	ร้อยละ
แต่กำเนิด	24	40.0
ภายหลัง	36	60.0
รวม	60	100

ช่วงอายุที่มีความบกพร่องทางสายตา	จำนวน
ต่ำกว่า 11 ปี	20
11-20 ปี	10
21 ปีขึ้นไป	6
รวม	36

จากตารางที่ 11 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะตาบอดในภายหลังร้อยละ 60 ด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน คือ

ในกลุ่มที่ตาบอดในวัยเด็กซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ มักจะเนื่องจาก การขาดความรู้ของผู้ปกครองในเรื่องการดูแลสุขภาพดวงตา และการขาดแคลนการให้บริการทางด้านสาธารณสุขที่ทั่วถึง อาทิ เด็กตาแดงเนื่องจากการติดเชื้อ แล้วไม่ทราบวิธีรักษาหรือไม่มียารักษาที่ถูกต้อง ใช้สมุนไพรพอก จนกระทั่งดวงตาเสียไป หรือเด็กมีไขขึ้นสูงจนชัก ประสาทตากลับ เป็นต้น

ในกลุ่มที่ตาบอดเมื่อโตแล้ว มักจะเนื่องจาก ประสาทตาเสื่อมซึ่งจะค่อย ๆ สูญเสียการมองเห็นไปเรื่อยๆ หรือเกิดจากอุบัติเหตุต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้นหากมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในเรื่องของการดูแลรักษาสุขภาพของดวงตาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงแล้ว จะสามารถป้องกันการตาบอดในวัยเด็กได้อย่างมากทีเดียว

สภาพความบกพร่องทางการเห็น (ความสามารถทางการมองเห็น)

สภาพความบกพร่องทางการเห็นของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพความบกพร่องทางการเห็น

สภาพความบกพร่องทางการเห็น	จำนวน	ร้อยละ
บอดสนิท	34	56.7
เลือนกลาง	26	43.3
รวม	60	100

สภาพความบกพร่องทางการเห็นแบบเลือนกลาง	จำนวน
เห็นค่อนข้างมาก	9
เห็นพอประมาณ	8
เห็นเล็กน้อย (แสง)	9
รวม	26

จากตารางที่ 12 กลุ่มตัวอย่างจะมีทั้งคนตาบอดสนิท และคนสายตาลีวนกลาง ซึ่งมีระดับการมองเห็นในหลายๆระดับด้วยในสัดส่วนที่พอๆกัน

ความสามารถในการอ่านสิ่งพิมพ์ทั่วไป

ความสามารถในการอ่านสิ่งพิมพ์ทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสามารถในการอ่านสิ่งพิมพ์ทั่วไป

ความสามารถในการอ่านสิ่งพิมพ์ทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ค่อนข้างมาก	5	8.3
พอประมาณ	3	5.0
เล็กน้อย	3	5.0
ไม่สามารถอ่านได้	49	81.7
รวม	60	100

สิ่งพิมพ์ที่เปิดรับ	จำนวน (11 คน)
หนังสือพิมพ์	2
นิตยสาร	2
หนังสือสาระความรู้	2
หนังสือบันเทิง	2
หนังสือเรียน	5

จากตารางที่ 13 จากกลุ่มตัวอย่างที่มีสายตาเลือนลางในระดับต่างๆกัน 26 คน มีเพียง 11 คนที่สามารถอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ปกติได้ในระดับต่างๆกัน ซึ่งบางคนต้องอาศัยแว่นขยายช่วยในการอ่าน ไม่สามารถอ่านด้วยสายตาปกติได้ บางคนไม่สามารถอ่านได้รวดเร็วอย่างคนปกติ เพราะต้องเพ่งและใช้สายตามาก ซึ่งทำให้อ่านได้ไม่นาน เพราะจะปวดตาหรือปวดศีรษะ อีกทั้งคนสายตาเลือนลางมักจะถูกสอนมาในโรงเรียนให้เรียนอ่านอักษรเบรลล์ ดังนั้นคนพวกนี้มักจะไม่ค่อยใช้สายตาในการอ่านหนังสือ ถัดที่จะอ่านเบรลล์มากกว่า และกลัวว่าจะยิ่งทำให้สายตาเสื่อมมากขึ้นถ้าใช้มาก ๆ จึงเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์น้อย เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

สื่อสิ่งพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่าง 11 คนเปิดรับ หนังสือเรียนเป็นหนังสือประเภทที่ได้รับการเปิดรับมากที่สุด เนื่องจากความจำเป็นทางการศึกษานั้นเอง